

№ 22

**Проект листа першого секретаря ЦК КП України
М. Підгорного ЦК КПРС про необхідність вжити
невідкладних заходів для припинення діяльності
націоналістичних елементів серед кримських татар***

м.Київ

Не пізніше 9 жовтня 1958 р.**

ЦК КП України вважає необхідним інформувати ЦК КПРС про продовжується націоналістичною діяльністю неютої частини інтелігенції із числа кримських татар, добиваючихся повернення в Крим.

Як відомо, в 1944 році в відповідності з рішеннями Державного Комітету Оборони СРСР із Криму було виселено околo 200 тисяч чол. кримських татар і членів їх сімей.

Після видання Указу Президіума Верховного Совету СРСР от 28 квітня 1956 року о знятті з цих громадян обмежень по спецпоселенню без права повернення в Кримську область, багато із них намагалися оселитися на жителство в сусідніх з Кримом Запорозької і Херсонської областях, однак прийнятими заходами скоплення їх поблизу Криму було запобіжено. При цьому мали і зараз мають місце спроби окремих осіб, шляхом використання фіктивних документів оселитися на жителство в Кримській області, но органами міліції вони видаляються.

В теперішній час значительна частина кримських татар проживає в Узбекській ССР. По наявним даним в г. Ташкенті із числа інтелігенції кримських татар утворилася так звана "ініціативна група", учасники якої, спекулюючи на національних почуттях кримських татар, намагаються викликати у них невдоволення рішенням уряду о забороні в'їзду в Крим, ведуть пропаганду за повернення татар в Кримську область і створення своєї автономії.

З цією метою вони налажують зв'язки з кримськими татарами, проживаючими як в Узбекистані, так і в інших місцях країни, ведуть переписку, відвідують їх, збирають підписи під зверненнями в урядові органи, а також грошові засоби, котрі витрачають на поїздки в Москву і інші міста, проводять агітацію за підтримку діяльності "ініціативної групи".

В 1957 і 1958 роках Кримську область відвідало значительне число кримських татар, котрі оглядали раніше належавші їм будинки і споруди, вели розмови о намірах своїх

*Проект листа підготовлений відділом адміністративних органів ЦК КПУ.

** Датується приміткою на документі.

его скорого возвращения в Крым. Некоторые из них заявляли, что они не примирятся с положением переселенцев и будут продолжать борьбу до тех пор, пока не возвратятся в Крым.

Имеются также данные о том, что некоторые участники так называемой "инициативной группы" и другие лица из числа татарской интеллигенции свое посещение Крымской области используют для того, чтобы разыскивать различные исторические и архивные материалы, которые подтверждали бы, что Крым якобы исконно татарская земля и, основываясь на этих материалах, добиваться возвращения татар в Крым*.

За послевоенный период проведена большая работа по заселению Крымской области за счет переселения трудящихся из густо населенных районов Российской, Украинской и других союзных республик, значительно поднят ее экономический и культурный уровень.

В этих условиях деятельность, проводимая некоторой частью националистически настроенных элементов из числа крымских татар, проживающих, в основном, в Узбекской ССР, является политически вредной.

ЦК КП Украины просит ЦК КПСС поручить ЦК КП Узбекистана и Комитету госбезопасности при Совете Министров СССР принять неотложные меры для пресечения деятельности националистических элементов среди крымских татар.

По нашему мнению, следовало бы разобраться и решить вопрос о целесообразности существования в организации Союза писателей Узбекистана секции крымскотатарской литературы, учитывая, что отдельные члены этой секции ведут активную работу среди татар крымского происхождения, направленную на то, чтобы добиваться разрешения на возвращение в Крым.

ЦДАГО України. - Ф. 1.- Оп. 24. - Спр. 4740. - Арк. 71-72. Оригінал.

*На документі примітка завідуючого відділом адміністративних органів ЦК КПУ Опанасюка "Доповідалось Підгорному М. В., який дав вказівку матеріал цей не розсилати, оскільки КДБ УРСР надіслав інформацію до КДБ СРСР .9.X. 58."